

Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu: Kendi vatandaşının sağlık sorunlarını çözemeyen bir devlet, dünyada da çözümün parçası olamaz

Ömer Çakkal

Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu'nun, Bakanlık görevini üstlenmesinin ardından dış politikada gözle görülebilen bir farklılaşma söz konusu. Cumhuriyetin kuruluşundan beri daha içinde kapanık, sınırlarının içine odaklanan politikalar, AK Parti Hükümetleri döneminde sınır ötesindeki meselelerle daha çok ilgilenen bir seyir izledi. Bu politika, Davutoğlu'nun Bakanlığı döneminde zirveye ulaşmış durumda. Sınır ötesinde sağlık hizmetlerini masaya yatırdığımız SD'nin yeni sayısında, sınır ötesinde sunulan ya da sınır ötesinden gelen sağlık çalışmalarına katkı veren Dışişleri Bakanlığında da mikrofon uzatmak gerekiyordu. Dışişleri Bakanımız Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu, sağ olsun SD'nin röportaj teklifini geri çevirmedi ve sorularımızı yanıtladı.

Sıfır sorun politikası, insani diplomasi, aktif dış siyaset gibi kavramlar, bakanlığınız döneminde sıkça kullanılıyor. Bu kavramları devletin sağlık politikası ile ilişkilendirmeniz mümkün mü?

Türkiye, yükselen demokratik standartları ve başarılı ekonomik performansına paralel olarak son yıllarda bölgesinde ve ötesinde barış ve istikrar için giderek daha fazla sorumluluk üstlenmektedir. Buna ilaveten son yıllarda, özellikle bölgemizde yoğunlaşan siyasi ve sosyal dönüşümler ülkemizin çok boyutlu ve ön

alıcı dış politikasının barış, istikrar ve refah için önemini daha da artırmaktadır. Dış politikamızın esaslarından birini, ulusal çıkarlarımızla savunduğumuz evrensel nitelikli değerler arasında optimum dengenin bulunması oluşturmaktadır. Söz konusu değerler manzumesinin özünde insan odaklı bir dış politika anlayışı yatmaktadır. Esasen köklü dış politika geleneğimizin çağdaş koşullara uyarlanmış hali olan "sıfır sorun politikası" da bölgemizde işbirliği ve sahiplenmenin geliştirilmesine dönük ortaya konmuş bir ideali simgelemektedir. Bu değerlendirmede ışığında ülkemizin kamu ve özel işbirlikleriyle bölgesinde ve ötesinde bilimden, ekonomiye, sanayiden ticarete ve tabii ki sağlığa kadar uzanan geniş bir yelpazede öncü bir konumda bulunması, bölgemizde arzu ettiğimiz işbirliği ve dayanışma ruhunun geliştirilmesi için olmazsa olmazlarımızdır. Diğer bir deyişle günümüzde dış politika vizyonunuzun diğer bölgesel aktörlerce paylaşılması için öncelikle eğitim, kültür, sağlık gibi temel alanlarda örnek teşkil eden bir konuma ulaşmış olması gereklidir. Bunlar esasen bir ülkenin "yumuşak güç" unsurlarıdır. Bu nedenle sağlık politikamız ile dış politika vizyonumuz arasında organik bir ilişkiden söz edilebilir.

Bu politikanın sağlık ayağı hakkında neler söylersiniz?

İlk günden beri bir noktanın altını

çiziyoruz: İçerde kendi vatandaşının taleplerini karşılayamayan, onların sorunlarını çözemeyen bir devlet, dünyada da küresel problemlerde çözümün bir parçası olamaz. Biz içerde her alanda bir restorasyondan geçerken, devletle milletin ilişkilerini tamir edip yeniden tanımlarken bunun en önemli yansımalarından biri de hiç şüphesiz sağlık alanında gerçekleşti. İçerde yaşanan bu tamir sürecinin belki de en önemli sonuçlarından biri; vatandaşımızın başı sıkıştığında, hastalandığında devletine güvenebileceğini hissetmesini sağlamak olmuştur. Bu güven de başta dış politika olmak üzere her alanda kendini göstermektedir.

Sağlık hizmetlerinin uluslararası etkileşimde yumuşak güç (soft power) olduğu söylenmekte. Bu anlamda uluslararası ilişkileri güçlendirmek amacıyla sağlığın bir politika aracı olarak kullanılması konusunda ne düşünüyorsunuz? Türkiye'nin böyle bir stratejisi var mı?

İleri bir boyuta ulaşan küreselleşme nedeniyle artık dünyamızda karşılıklı bağımlılık artmıştır. Bu, sadece ekonomik anlamda geçerli bir durum değildir. Aynı zamanda artan iletişim olanakları sayesinde bireyler ve toplumlar arasındaki iletişim ve etkileşim de büyümüştür. Bunun sonucu olarak günümüzde ülkelerin birbirleriyle ilişkileri geçmişe

oranla çok daha fazla boyutlu bir nitelik taşımaktadır. Nitekim bugün artık askeri gücün ötesinde, bir ülkenin ekonomiden enerjiye, demokrasiden eğitime kadar her alanda sahip olduğu özellikler dış politikasındaki etkinliğinin de belirleyici unsurları arasında yer almaktadır. Bir başka deyişle bu yeni dönemde, az önce ifade ettiğim gibi, yumuşak güç unsurları uluslararası ilişkilerde hiç olmadığı kadar önem kazanmıştır. Türkiye bu hızlı değişim sürecinde yükselen güçler arasında yer almaktadır. AB'ye aday ülke konumunun yanı sıra, NATO'nun önemli bir parçası olan ancak aynı zamanda farklı kültür ve coğrafyalarla iletişim ve empati kurma yeteneğine de sahip olan ülkemiz, çok boyutlu dış politikasında tüm bu tarihi, coğrafi ve beşeri derinlik unsurlarından azami ölçüde yararlanmaktadır. Ülkemiz hızla büyüyen ekonomisi, güçlenen sanayisi, dünyadaki önde gelen silahlı gücü gibi sert güç unsurlarına ilaveten esasında dünyanın başlıca yükselen yumuşak güçlerinden biridir. Küresel düzeyde Türkiye'ye olan bakışın bu hızlı değişimini doğru şekilde kanalize etmek ve yönlendirmek, dış politikanın başlıca araçlarından biri olan kamu diplomasisinin temel önceliğidir. Algı yönetimi ancak gelişmiş bir stratejiyle mümkün olabilir. Türkiye, dış politikasını kurgularken ve hayata geçirirken böyle bir stratejiyle hareket etmektedir. Bütçeden büyük pay ayırdığımız sağlık alanı, tabiatıyla söz konusu algı yönetim stratejisinin önemli parçalarından birini oluşturmaktadır. Ülkemizin sahip olduğu

doğal imkânların yanı sıra gelişen tıbbi olanaklarımız, ileri sağlık alt yapımız, yetmiş insan gücümüz, maliyet konusundaki avantajlı konumumuz sayesinde sağlık sektörümüz ülkemizin en önemli çekim güçlerinden biri haline gelmiştir. Ufukları genişleyen dış politikamızın hayata geçirilmesinde bu önemli değerden azami şekilde faydalanmaya devam edeceğiz. Nitekim EXPO-2020'ye talip olan İzmir, sağlık konusunu temel slogan olarak belirlemiştir. Bu konudaki kampanyamızı tüm dış teşkilatımızla birlikte sürdürüyoruz. Bu süreçte tüm diplomatlarımızla birlikte, sağlık ve diplomasiyi harmanlayarak İzmir'e hak ettiği EXPO ev sahipliğini kazandırmaya çalışıyoruz.

Ülkemizdeki “Sağlıkta Dönüşüm Programı” ile sağlıkta ciddi bir dönüşüm yaşandı. Bu konuda diplomatik kaynaklardan krizler (doğal afetler, savaşlar vb.) dışında ülkemiz sağlık hizmetinden yararlanmak üzere size diplomatik başvurular oluyor mu?

Özellikle son on yılda ülkemizde “Sağlıkta Dönüşüm Programı” adı altında önemli bir reform gerçekleştirilmektedir. Buna koşut olarak sağlık alanında işbirliği konusu da diğer ülkelerle ikili ilişkilerimizde daha fazla gündemde yer almaya başlamıştır. Bu bağlamda, hâlihazırda 59 ülkeyle sağlık alanında işbirliğine yönelik 107 anlaşma yapmış bulunuyoruz. Ürdün, Japonya, G. Kore, Libya, Malezya, Endonezya, Kırgızistan, Benin, Maldivler, Togo,

“İçerde kendi vatandaşının taleplerini karşılayamayan, onların sorunlarını çözemeyen bir devlet, dünyada da küresel problemlerde çözümün bir parçası olamaz. Biz içerde her alanda bir restorasyondan geçerken, devletle milletin ilişkilerini tamir edip yeniden tanımlarken bunun en önemli yansımalarından biri de hiç şüphesiz sağlık alanında gerçekleşti.”

Lübnan Zambiya, Romanya ve Gambiya ile sağlık alanında yeni anlaşmaların/protokollerin imzalanmasına yönelik çalışmalara devam edilmektedir. Günlük işleyişte yabancı ülkelerin Türkiye'nin sağlık hizmetlerinden ve deneyiminden yararlanması, Bakanlığımız ile TİKA Başkanlığının koordinasyonunda, Sağlık Bakanlığımızca mevcut sağlık işbirliği anlaşmalarımız kapsamında devam ettirilmektedir. Bu çerçevede, sağlık sistemlerinin güçlendirilmesi/ sağlık sistemi desteği sağlanması, insan gücü kapasitesinin geliştirilmesi ve teknik/egitim desteği ve sağlık altyapısı desteği sağlanması ile akdedilmiş anlaşmalar kapsamında yabancı uyruklu kişilerin ülkemizde tedavi ettirilmesi, diğer ülkelerle sağlık alanında işbirliğimizin ana faaliyet sahalarını oluşturmaktadır. Afganistan, Sudan, Yemen, Somali, Cibuti, Moritanya, Moğolistan sistem

kurulumu ve stratejik planlama konusunda yardımda bulunduğumuz, ilgili makamlarla ortak çalışma grupları ihdas ettiğimiz, Türk ve ilgili ülke doktorlarının bir araya gelmesini sağlayan etkinlikler düzenlediğimiz belli başlı ülkelerdir. Diğer taraftan Afganistan, Arnavutluk, KKTC, Azerbaycan, Sudan, Yemen ve Kosova ile akdedilmiş işbirliği anlaşmaları uyarınca anılan ülkelere her yıl toplam 745 hasta ülkemizde tedavi edilmektedir. Karadağ, Moritanya, Somali, Irak, Kırgızistan ve Nijer'le de halen hazırlıkları yürütülen anlaşmalar kapsamında her yıl belli kontenjanlar dâhilinde hastaya ülkemizde ücretsiz tedavi imkânı da sağlanacaktır. Turistik ve iş görüşmesi amaçlı seyahatler dışında, ülkemize özel bir amaçla seyahat etmek isteyen yabancılara ita edilen vizeler, "Özel Meşruhatlı Vizeler" olarak adlandırılmaktadır. Bu çerçevede, ülkemize tedavi olmak amacıyla gelen

yabancılara "Tedavi Meşruhatlı Vize" verilmektedir. Diğer taraftan, Türkiye'de mukim diplomatik temsilcilikler, tedavi amacıyla ülkemize gelmek isteyen vatandaşlarıyla ilgili olarak gerekli vize ve ikamet izni kolaylığı sağlanması yönündeki taleplerini Bakanlığımıza iletmektedirler. Söz konusu talepler olumlu olarak değerlendirilerek işçileri Bakanlığımıza intikal ettirilmektedir.

Sağlık hizmeti almak üzere son yıllarda yurtdışından gelen yurtaş ve yabancı sayısında artış var. Bunun Türkiye'nin uyguladığı ekonomi ve sağlık politikalarıyla bir ilişkisi var mı?

2008 yılında Türkiye'de sağlık hizmeti alan turist sayısı 74 bin iken, 2011 yılında bu rakam 156 bini aşmıştır. Bu kişilerin 60 bini münhasıran sağlık hizmetlerinden faydalanmak amacıyla ülkemize gelmişlerdir. Gözlenen bu artış, elbette uygulanan bilinçli politikaların sonucudur. Ülkemizin köklü ve hayli yüksek düzeye erişmiş tıp birikimi, kapsamlı ve çağdaş politikalarla bir hizmet ihracı kaynağı olarak ülke menfaatine katkı sağlar olmuştur. Geline aşamada, ülkemizde 40'ın üzerinde JCI (Joint Commission International) tarafından akredite edilmiş uluslararası standartlarda sağlık kuruluşu mevcuttur. Türkiye bu bakımdan, 1 Ocak 2013 itibarıyla dünyada üçüncü sırada yer almaktadır. Başta İstanbul ve Ankara olmak üzere özel, kamu ve üniversite hastanelerinde, dünyadaki en yüksek teknolojiyle, en karmaşık operasyonlar icra edilmektedir. Birçok hastanemizde onkoloji, kardiyovasküler cerrahi, ortopedi, beyin cerrahisi, çocuk cerrahisi, estetik cerrahisi, göz ve diş branşlarında ileri teknolojiye dayalı sağlık hizmetleri verilmekte, robotik cerrahi, MR hizmetleri, kemik iliği ve organ nakli yapılabilmektedir. Bu birikimin yabancı hastalarla buluşabilmesi için Sağlık Bakanlığımızca modern hizmetler sunulmaktadır. Sağlık Bakanlığı Sağlık Turizmi Dairesi Başkanlığı bünyesinde 7 gün 24 saat esasında Arapça, İngilizce, Almanca ve Rusça tercümanlık hizmeti verilmektedir. Bu hizmet, 2013 yılında Farsça ve Fransızca olarak da verilmeye başlanacaktır. Böyle bir uygulama dünyada yaygın olmayıp, ülkemiz öncü olmuştur. Gene tüm doktorlar mesleki zorunluluk sigortası yaptırmak durumunda olup, herhangi bir tıbbi hata halinde hastaya sigorta tarafından anında tazminat ödenmektedir. Ulusal akreditasyon ölçütlerine göre hizmet veren tüm hastanelerimiz yılda 2 kez denetlenmektedir. Sağlık turizmi ile ilgili tüm işlemler ve koordinasyon, kanun gereği Sağlık Bakanlığımızın sorumluluğundadır. Ülkemizde yaşayan 75 milyon vatandaşımızın tamamı, zorunlu sağlık sigortası kapsamında hem özel hastanelerden hem de kamu ve üniversite hastanelerinden sağlık hiz-

meti alabilmektedir. Ayrıca termal turizm kaynakları açısından dünyada yedinci, Avrupa da birinci sırada bulunmaktayız. Bu çerçevede, ülkemizde termal oteller hızla yaygınlaşmaktadır. Yatırımcılar için birçok teşvik mevcuttur. Sonuç olarak ülkenin iklimini, doğal güzelliklerini, tarihi ve kültürel zenginliklerini, hastanelerimizdeki Batı standartlarındaki sağlık hizmetlerini ve termal tesislerini kendi insanımıza olduğu gibi ülkemize gelen tüm misafirlerimize de sunuyoruz. İzmir'in "Herkes İçin Sağlık" temasıyla EXPO 2020 adaylığı da ülkemizin sağlık alanında gerçekleştirdiği reformları ve ulaşılan noktayı dünya kamuoyuna gösterme amacına yönelik bir girişimdir. İzmir'in başarılı olacağına ve EXPO'yu hakkıyla gerçekleştireceğine inancımız tamdır. Burada değinmek istediğim bir başka önemli husus, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu - DEİK bünyesinde oluşturulan Sağlık Turizmi İş Konseyi'dir. Günümüzde yeni atılımların yalnızca kamu sektörü tarafından yürütülmesinin mümkün olmayacağını bilincindeyiz. Bu nedenle DEİK'in sağlık turizmine yönelik faaliyetlerini çok önemsiyor, destekliyoruz.

Son yıllarda, artan kapasitemizin ve gelişen yeteneklerimizin sonucu Hükümetimizin resmi kanallardan yaptığı insani yardımlar önemli bir artış kaydetmiştir. Ancak bu yardımların belki de daha fazlası, gücünü çok büyük ölçüde halkımızın bağışlarından alan sivil toplum kuruluşlarınınca gerçekleştirilmektedir. Sivil toplum kuruluşlarımızın gönüllüleri herhangi bir çıkar gözetmeden, tamamen insani duygularla, ihtiyaç dünyanın neresinde olursa olsun, yardım elini uzatmaktadır. Bu yardımlar, gıda yardımıyla barınmaya, kalkınma yardımıyla sosyopsikolojik desteğe, çok farklı alanlarda gerçekleştirilmektedir. Elbette, son on yılda ülkemizde sağlık hizmetlerinde büyük bir atılım gerçekleştirilmiş, sağlık personelinin bilgisi ve becerisi artmıştır. Sağlık alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarımız, gönüllü doktorları, hemşireleri Afrika'nın en ücra köşeleri dahil olmak üzere, dünyanın her köşesine götürmekte ve burada ücretsiz tedaviler, ameliyatlar gerçekleştirilmektedir. Biz Bakanlık olarak tüm bu faaliyetleri çok olumlu buluyor ve destekliyoruz. Sivil toplum kuruluşlarımızın gittikleri ülkelerdeki Büyükelçiliklerimize varlıkları ve faaliyetleri hakkında bilgi vermelerini bekliyoruz. Tabiiyle Büyükelçiliklerimiz, bu ülkelerde sorunlar yaşamaları halinde, imkânları ölçüsünde bu sivil toplum kuruluşlarımızın yetkililerine ve gönüllülerine desteklerini esirgemeyeceklerdir.

Sınırlarda mülteci kamplarında, Filistin'de, Arakan'da, Somali'de veya deprem benzeri doğal afetlerde ülkemizin çalışmalarında eskiye göre daha sistematik ve stratejik bir iyileşme söz

konusu mu? Bu konunun temel kriterleri, hazırlık organizasyonu, stratejik önemi ve hassasiyetleri konusunda düşüncelerinizi alabilir miyiz?

Hükümetimiz, deprem başta olmak üzere, birçok doğal afete karşı ulusal kapasitemizi arttırmayı bir hedef olarak belirlemiş ve bu yönde önemli bir aşama kaydetmiştir. Esasen, doğal afet durumlarında ve insani krizlerde yurt dışına acil yardım sağlanabilmesi de her zaman hazırlıklı olmayı gerektirir. Saydığınız ülkelere ve dünyanın farklı coğrafyalarındaki birçok bölgeye sağlanan yardımlar ülkemizi uluslararası yardım sisteminde "yükselen donör ülke" konumuna yükseltmiştir. Yardımlarımız tüm uluslararası toplumun takdirini ve beğenisini kazanmaktadır. Bu yardımlar çok büyük oranda ikili düzeyde ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmakta, ayrıca ihtiyaç duyulduğunda diğer ülkelerle veya uluslararası yardım kuruluşlarıyla birlikte yardım faaliyetleri de gerçekleştirilmektedir.

Yurtdışında yaşadığınız dönemdeki tecrübelerinizden yola çıkarak uluslararası sağlık hizmeti sunumunun ticari boyutunu "sağlık turizmi" açısından değerlendirebilir misiniz?

Her ülkenin vatandaşlarına ve yabancılara sunduğu sağlık hizmetinin kolay erişilebilirliği ve kalitesi, o ülkenin gelişmişlik düzeyi hakkında doğrudan fikir verecek bir göstergedir. Bugün her Türk vatandaşı iftiharla ülkesinin bu noktada, bırakın gelişmiş ülkelerle aynı seviyede olmayı, birçok AB ya da OECD üyesi ülkeden daha ileri bir düzeyde olduğunu bilmelidir. Ayrıca, Türkiye'de JCI standartlarında verilen sağlık hizmetinin ücret bakımından diğer ülkelerle mukayesesi yapıldığında ülkemizin avantajı net biçimde ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede, "sağlık turizmi" kavramına bir yandan ticari getirisi, diğer yandan Türkiye'nin tanıtımı bakımından önem veriyoruz. Ülkemize gelen her turisti, Türkiye'nin gönüllü elçileri olarak geri göndermek istiyoruz. Türkiye'de tedavi olan sağlık turistlerinin de bu bakımdan en deneyimli ve etkili elçiler olarak yurtlarına döneceklerinden şüphemiz bulunmamaktadır.

Sanırım seçim çalışmalarınız sırasında Konya il merkezinde bir trafik kazası yaşamışsınız ve ilçede gerçekleştireceğiniz planlı seçim çalışmalarınızı iptal ederek yaralı kızımızla birlikte hastaneye gidip hastanın durumu netleşinceye kadar hastanede kalarak takip etmişsiniz. İnsani diplomasinin kökleri sanırım buralara dayanıyor. Sağlık, hastalık, insan ilişkisi içinde sağlık hizmeti ve sağlık çalışanlarının yeri konusunda neler söylemek istersiniz?

Doğru haklısınız, Fatma Nur isimli küçük

"Ülkemiz hızla büyüyen ekonomisi, güçlenen sanayisi, dünyadaki önde gelen silahlı gücü gibi sert güç unsurlarına ilaveten esasında dünyanın başlıca yükselen yumuşak güçlerinden biridir. Ülkemizin sahip olduğu doğal imkânların yanı sıra gelişen tıbbi olanaklarımız, ileri sağlık alt yapımız, yetişmiş insan gücümüz, maliyet konusundaki avantajlı konumumuz sayesinde sağlık sektörümüz ülkemizin en önemli çekim güçlerinden biri haline gelmiştir."

bir kızımız yaşının da getirdiği heyecanla yola fırlayınca böyle bir kaza yaşamıştık. Hemen hastanede tedavi altına alındı ve böyle bir olay yaşandıktan sonra da o günkü tüm programlarımı iptal etmişim. Çok şükür hafif bir şekilde atlattı Fatma Nur bu kazayı. Sonrasında da hem kendisi hem de ailesi ile görüşmeye devam ettim. Orada da gördüm ama zaten eşim Sare Hanım sebebiyle ben de sağlık çalışanları ailesinin bir ferdiyim. Çok zaman olmuştur ki Sare Hanım bir doğum için ameliyattayken ben kapının önünde gece yarısı doğumun bitmesini beklemiş ve birlikte eve dönmüşüzdür. Tam tersi de mümkün tabii. Gece yarısı bir telefonla doğum için apar topar soluğu hastanede aldığımız ve gün ağarırken dünyaya yeni gelen bir bebeğin sesiyle evimize döndüğümüz vakidir. Bakan olduktan sonra bu hazzı o kadar sık yaşamıyorum. Bu da beni üzüyor açıkçası. Kendi ailemden de biliyorum ki sağlık çalışanları çok kutsal bir görev yerine getiriyorlar. Kimi bir hayatı kurtarmaya çalışıyor, kimi bir hastasının hiç olmazsa kısa süre ağrısını azaltma gayreti içinde. Tabii biz inançlı insanlar olarak şifanın, ölümün Allah'tan olduğuna iman ediyoruz. Sağlık çalışanları hayırlı haberlere vesile olabilmek için 24 saat çoğunlukla kendi ailelerinden, çocuklarından ve hatta kimi zaman kendi sağlıklarından fedakârlık yaparak bu hizmeti yerine getirmeye çalışıyorlar. Hepimizin onlara gönül ve teşekkür borcu var. Bunu da kendi adıma sizler vesilesi ile buradan dile getirmek isterim.